

Aspecte ale impactului social al diferitelor impozite si taxe

Prep.univ.ec. Cosmin Sabau

Universitatea din Oradea

Principiile de baza ale politicii de taxare, care trebuie sa stea la baza proiectarii masurilor fiscale pentru a le permite sa sustina echilibrul economic si social, asa cum au fost formulate de Adam Smith, sunt:¹

- i. **Echitatea fiscala**, înțelegând prin aceasta ca taxele trebuie sa fie proportionale cu veniturile platitorilor
- ii. **Certitudinea impunerii**, taxe independente de capriciile collectorului de taxe
- iii. **Comoditatea perceperii impozitelor**, colectarea taxelor sa fie desfasurata de asemenea maniera încât sa fie convenabila pentru contribuabil
- iv. **Randamentul impozitelor**, înțelegând prin aceasta ca aduc un câstig mai mare decât costul colectarii
- v. **Tratament impartial** aplicat platitorilor de taxe
- vi. **Absenta efectelor destimulative** asupra muncii ambitioase si a întreprinderii
- vii. **Compatibilitate** cu politicile guvernului
- viii. **Posibilitate de ajustare** daca este necesar
- ix. Costul aplicarii trebuie sa fie mentinut cât mai scazut posibil

Prin plata unor sume banesti sub forma de impozite si taxe se induc deplasari ale stat-quo-ului, cum ar fi:

- Reducerea veniturilor anumitor categorii de populatie, si deci a scaderii puterii de cumparare a acestora
- Inhibarea unor activitati sociale si economice, datorita cresterii costurilor lor si a scaderii competitivitatii
- Aparitia unor activitati sociale si economice concurente sau alternative la cele anterioare, mai atractive
- În urma fenomenelor prezentate la punctele b si c, aparitia unor plusuri si minusuri ale ocuparii mâinii de lucru, respectiv sporuri si reduceri ale veniturilor din munca salariala
- Reducerea masei monetare în circulatie si prin aceasta diminuarea efectului inflationist. Veniturile majoritatii colectivitatii capata astfel o securitate sporita în fata pericolului pe care-l reprezinta inflatia. În acelasi timp are loc o scadere a puterii de cumparare, dar efectul deflationist este mai puțin favorabil celor saraci, în virtutea faptului ca inflatia îi defavorizeaza în primul rând bcmai pe

¹ Zamfir,Catalin; *Politici Sociale în România*, Ed. Expert, Bucuresti, 1998,p.560

acestia din urma(aceste considerente privesc exclusiv latura monetara a presiunii fiscale).²

Identificarea grupurilor vizate de sistemul fiscal trebuie sa porneasca de la o serie de premise :

1. categoriile care își reduc veniturile sunt tocmai contribuabilii, platitorii diferitelor impozite si taxe. Din textul legilor fiscale rezulta platitorii potentiali. Din datele furnizate de statistica fiscala identificam informatii privind adevaratii platitori, cei carora efectiv le-au scazut veniturile.
2. impozitele directe, în masura în care si sunt platite, împovareaza activitatea de productie si investitie, iar cele indirecte împovareaza comertul si circulatia marfurilor. Riscul de reducere a locurilor de munca din productie si investitii creste cu fiecare sporire a impozitelor directe asupra acestor activitati, iar riscul de reducere a locurilor de munca din comert depinde de sporul impozitelor indirecte si pentru articole de lux.

În virtutea principiilor echitatii si justitiei sociale la prelevarea resurselor bugetare prin impozite, taxe si contributii sociale, membrii societatii sunt afectati în masuri diferite. De asemenea, la redistribuire unii cetateni beneficiaza de resursele bugetare într-o proportie mai mare decât altii. În functie de pozitia pe care o detin membrii societatii în primul si/sau al doilea stadiu(prelevare sau redistribuire) se poate aprecia tipul de fiscalitate privit din prisma socialului.³

Un loc important în orice sistem fiscal îl constituie si facilitatile fiscale pe care statul poate sa le acorde agentilor economici si nu numai. O politica fiscala caracterizata prin eficienta sociala si un sistem fiscal, construit cu respectarea principiilor fundamentale stabilite de doctrina în materie fiscala, nu are nevoie de facilitati fiscale.

În România, sistemul fiscal se caracterizeaza printr-o abundenta de acte normative, ce reglementeaza aproximativ 170 de venituri publice reprezentând impozite, taxe, tarife, fonduri speciale si în acelasi timp, de multe derogari de la regimul general de impunere, reprezentate de facilitatile fiscale.

Scopul stabilirii facilitatilor fiscale a fost exprimat în mod direct de catre legiuitor prin actul normativ ce a reglementat facilitatea respectiva sau intentia legiuitorului a putut fi dedusa în mod implicit, mai rar, din contextul actului normativ prin care se instituia facilitatea respectiva.⁴

Scopurile facilitatior fiscale referitoare la scutirea sau reducerea de impozite si taxe sunt diferite, ele privind:

- dezvoltarea economica a altor zone
- dezvoltarea anumitor activitati economice
- formarea si dezvoltarea anumitor categorii de contribuabili
- masuri cu caracter moral reparatoriu sau cu caracter de protectie a anumitor categorii de persoane defavorizate.

O alta categori de facilitati fiscale este reprezentata de înlesniri la plata, prin acestea urmarindu-se sprijinirea agentilor economici aflati în dificultati de

² Zamfir, Catalin: op. cit, p.561

³ Zamfir, Catalin; op. Cit, p.564

⁴ Bajan, Doru; *Facilitati Fiscale*, Ed. Tribuna Economica, Bucuresti, 2001

plata în vederea îndeplinirii obligațiilor la bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat, bugetele locale și fondurile speciale.

Această categorie de facilități mai este folosită în vederea reducerii blocajului financiar, pe de o parte, dar și pentru cosmetizarea societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat în vederea privatizării lor, pe de altă parte.

Înlesnirile la plata sunt utilizate și pentru evitarea unor probleme sociale deosebite în cazul regiilor autonome și companiilor naționale, titulare de mari arierate la bugetul de stat. Situație în care, dacă s-ar aplica executarea silită a creanțelor bugetare, ar trebui să fie închise, iar forța de muncă ar trebui disponibilizată.

Comparând valoric, facilitățile fiscale reprezentând scutiri sau reduceri de impozite și taxe, aplicate cu precădere societăților comerciale private și persoanelor fizice, cu facilitățile reprezentate de înlesnirile la plata privind amânarea sau esalonarea datoriilor curente și anularea sau scutirea majorărilor de întârziere și a penalităților de întârziere, aplicate cu precădere companiilor cu capital de stat, ponderea din punctul de vedere al facilităților fiscale acordate proprietate privată/ proprietatea statului în economie este aproximativ egală.⁵

Facilitățile fiscale pot fi clasificate în următoarele categorii:

- scutiri sau reduceri de impozite și taxe;
- pastrarea regimului fiscal inițial;
- facilități privind plata impozitelor și taxelor;

Scutirile sau reducerile de impozite privesc diferite impozite și taxe, din care menționăm: impozitul pe profit, impozitul pe venit, T.V.A, taxe vamale, impozitele și taxele locale, taxele judiciare de timbru și timbru judiciar, taxa de abonament pentru radio și televiziune, aceste facilități fiind prevăzute prin legi speciale, altele decât cele ce reglementează impozitele și taxele respective

Facilitățile reprezentate de înlesniri privind plata impozitelor și taxelor se regăsesc sub următoarele forme:

- amânări și esalonări la plata a impozitelor și taxelor, precum și a majorărilor și penalităților de întârziere
- reduceri ale cuantumului impozitelor și taxelor în cazul plăților la termen
- amnistii fiscale privind majorările de întârziere, acte cu caracter general, aplicabile tuturor agenților economici sau, cu caracter punctual, aplicabile anumitor categorii de agenți economici
- anularea majorărilor de întârziere și esalonarea la plata a impozitelor și taxelor.⁶

Bibliografie

1. Catalin Zamfir- Politici sociale în România, Ed. Expert, București 1998, p.560
2. Doru Bajan- Facilități Fiscale, Ed. Tribuna Economica, București 2001

⁵ Bajan, Doru; *Facilități Fiscale*, Ed. Tribuna Economica, București, 2001

⁶ Bajan, Doru; *Facilități Fiscale*, Ed. Tribuna Economica, București, 2001